

Феномен слуганства и(ли) поданичког менталитета оптерећује ме већ деценијама. Како нисам склон генерализацијама било које врсте, то не тврдим како је слуганство искључиво особина људи и народа са ових простора.

Нужно је најприје начинити дистинкцију између одредница *слуганство* и *поданички менталитет*. Да ли је ријеч о синонимима ? Ипак, не. Прво подразумијева друго. Друго може водити првом, али није обавезно. Или, друго представља предворје првом. Или, блажу форму првог. Језички егзибиционизам или не, али овај феномен заслужује темељитију обраду.

Слуганство и поданички менталитет су у правилу особине малих народа, посебно ако су објекти турбулентних историјских токова и збивања.

Простор Балкана је вијековима био под страним утицајем и доминацијом, углавном двије царевине. Хајдуци и ускоци, харамије и комити, јатаци и јавке, те посебно буне и устанци, представљају антипод слуганству и поданичком менталитету. Друго је питање, да ли су ти облици бунџијства и непослуха представљали критичку масу довољну да се скине стигма слуганства и подаништва.

Релативно блиска прошлост нуди ружне примјере слуганства – дочек њемачких окупатора у Загребу и Сарајеву. У Сарајеву се клицало : „Дош 'о Швабо, дош'о бабо...“ У Београду, коју недјељу раније, изманипулисана или не, маса је клицала : “Боље рат него пакт!”, “Боље гроб, него роб!” , што је представљало антипод слуганству и подаништву.

Манифестације слуганства су све израженије у пост-Дејтонској Босни и Херцеговини, посебно на фону неодмјерених про-америчких изљева.

Након нереда у Београду, по окончању митинга против независности Косова, кад су нападнуте поједине западне амбасаде, укључујући и америчку, сарајевски дневник *Осло бођење*

је преко цијеле насловне стране таблоид формата избацило наслов : “Запаљена Амбасада САД у Београду”, уз крупан фотос дијела амбасаде у пламену. Слично су реаговали и остали сарајевски медији. Укратко, као да је ракетирана Бијела кућа! Начинићу једну привидну дигресију.

Средином седамдесетих година прошлог вијека отворен је у Сарајеву Амерички информативни центар, дио мреже USIA / USIS, гдје сам се запослио као локалац. У широкој лепези активности – читаоница, музички салон, изложбени павиљон, сала за предавања, филмске пројекције и сл. – одзив је био скроман. По државној линији, међу гостима највише рангиран је био подсекретар у ондашњем Комитету за информисање БиХ (покојни Мурат Кустурица, отац славног филмског редитеља Емира Кустурице, тада на Академији у Прагу). И то је представљало догађај, па смо слали депеше у Београд, у америчку амбасаду о успјешном одзиву на одређени догађај.

Три деценије касније слика је драматично измијењена. Високи представник је формално први у БиХ, док је стварни протектор или губернатор амерички амбасадор, без обзира како се он звао.

Остаће упамћен догађај од прошлог љета. Тадашњи амбасадор САД у БиХ Даглас Меклехејни приредио је опроштај у Народном позоришту у Сарајеву. Била је то доиста гала представа, на којој је амбасадор чак и запјевао, понудивши стихове за бх.химну. Али, какав је то био импресиван одзив. Комплетно државно и политичко водство земље дошло се дословно поклонити једном амбасадору. Камере су ревносно биљежиле како се највиши политичари и државници, дипломатски кор, културни и јавни актери, пењу степеницама Народног позоришта хитајући догађају године, па и деценије ... Обиљежавање Дана независности у врту амбасаде у Алипашиној улици, такође представља својеврсну илустрацију подаништва. О снисходљивости, доминантно сарајевских медија, кад је ријеч о америчком сичеу – социјалном, културном, те превасходно политичком - не треба трошити ријечи, али се као феномен траба истражити.

Слуганство

Пише: Душан Бабић
четвртак, 28 фебруар 2008 15:32
